

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRESZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdaszettek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfüggyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

47 E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Erdőink hasznosítása tervezeti s reális szempontból.

Ismerteti: *Zsaryáni Márton Sándor*
nyug. állami erdőtanácsos.

Az „Ujság” című napilap, Manolescu Öngyméltóságának az „Állami költségvetés és az erdőségek” című előadását kivonatolva ismerteti következő tartalommal.

Az okiráltságban az egész területnek 22 százaléka, Erdélyben pedig 30 százaléka erdő, mely után együttesen 360 millió lej, hektáronként 55 lej, adóbevétel volt és szántóföldek után hektáronként 220 lel folyt be. Kormányfeladat tehát az adót arányosítani, amely csupán az erdőkitermelések intenzívebbé tételével érhető el, mert az okiráltságban csak 6 százalék, Erdélyben s Bukovinában 55—59 százalék termeltetett ki, míg az újra erdősített területekből „25 százalék vár kitermelésre”, tehát nincs racionális kitermelés, már azért sem, mert sok erdőséget csupán fűtési célokra tarolnak le s nagyon keveset ipari anyagok készítésére és ennek oka az, hogy az az elavuló felfogás, hogy az erdőt a jövő számára kell konzerválni. A feladat tehát: intenzívebb legyen a racionális erdőkitermelés, hogy az államnak meg legyen a kellő jövedelme.

Ez a felfogás s megállapítás teljesen téves információ alapul, mert ha valaminek termeléséhez évtizedek sora szükséges, akkor ezek között tulajdonképpen s majdnem kizárólag a fa-termelés áll az első helyen. És ez a tény soha sem avul el, mert ez a kizárólagos erdőtalajon a természetnek örök törvénye, hol más növény nem, avagy a fa-termelésnél csak kevesebb haszonnal termelhető. Az erdő itt 3—3½ százalék tiszta hasznót és nem többet ad, míg a szántó föld jóságát szerint 4—8 százaléknál esetleg több tisztajövedelmet szolgáltatna. Ugyanis az egész államban csupán erdőnek való talajon (kizárólagos erdő talaj = feltétlen erdőtalaj) nincs oly sarj erdő, tehát a gyorsabban növekvő erdőalak, amely 10 éves korban, átlag 12 cm. vastag, 20 éves korban átlag 26 cm. vastag fákat produkálna. Ezek pedig csak az u. n. dorongfák, avagy kis szerszámfák és nem épületfák. Ilyenek a léctermelésre váró 25 százalék új erdő rész is. Ha tehát épületfát akarunk termelni, akkor az erdőnek legfeljebb ¼ százalék — 1½ százalékat vágathatjuk ki, azaz 120—60 éveset; galyfát adó a legfiatalabbat, 10 éveset véve, csak 8—10 százalék vágható ki, és ebben csak galyfa lesz, nemhogy műfa volna. Tehát ha műfát akarunk vágni, akkor Erdélyben az idős a mai u. n. szabályos fakészlet mai maradványának kivágására kerülne a sor s ha ezek gyorsan vágatnak ki, előfog állni az u. n. *fa-szükség* amelyet aztán *nyomon követ a fahány*. Abban téved tehát a kegyelmes úr informátora, hogy a fanövéshöz szükséges időt rövidebbnek gondolja, pedig a vastag fát a vékonyfa nem helyettesíti s a vastagnak termelése hosszú évtizedek eredménye. Célszerűnek is tartom erre figyelmeztetni a gazdaságsadalmat, hogy birtokait, épületeit, kútjait mellett s a határszéleken stb stb. ültessenek fákat, mert a mezőgazdasági faanyag szükségletüket nemsokára csak nehezen

és drágán fogják fedezhetni a tervbe vett gyors erdőkihasználás után.

A nagy közönség fa-szükségletét pedig kielégítően csak úgy fedezhetjük, ha az erdőt fenntartjuk, a kivágottakat újra telepítjük, vagy sarjzadás által újítjuk s az új erdőt 1. legeltetési tilalom alatt tartjuk; 2. tűztől annak idején védelmezzük; 3. őrizetjük, gondozzuk.

De ezeket nem látom kellően érvényesítve, sőt az ellenkezőről is meggyőződtem p. o. Máramarosban a három Visó környékén a felosztott, vagy még felosztandó erdőben, ahol igen sok irítás történt, itt a pusztá talajról lefut az árvíz s a három Visót valamely nagyobb vízáradat biztosan tönkre teszi s a gyenge s meredek erdőtalajt kopárrá változtatja, mert nem lesznek gyökereivel talajfogó, tuskójával az ebbe ütköző árvíz erejét gyengítő, az árvíz folyást szétterítő, továbbá a vizet szivacszerűen felszívó erdei alom és televényt szolgáltató élő fa törzs s fű és az esőt felfogó, lombátort képző lomb bal bi ó faállomány.

Másik példa a Bihar hegységben a püspökségi erdőből kihalított s kivágott erdőterületen legelő, (a község nevét elfeledtem) melynek igen meredek talaja már 3 évi legeltetés után ijesztő képet mutat a sok vízmosástól.

A sok kivágott erdőből lefutott árvíz igen sok kárt okozott eddig is. Hogy a kivágott s kivágatlan erdő közt mily különbség van az esővíz lefutására nézve, e tekintetben számítási példát hozok fel.

Ugyanis a fák levéllapjainak összege mindenestre kitesz ugyanannyi területet, mint a mennyit a fának lombátora az erdőben elfoglal, így tehát még a közepsűrűségű erdőben is egy hektárnyi területen a falevelek összege kitesz legkevesebb 10060 m² métert s így az esővíz tapadásánál fogva 1 milliméter vastag vízréteget feltart területén s ez a galyakra, ágakra s a törzsre tapadó vízzel együtt, legalább egy milliárdnyi köbmilliméter, tehát 1m³=1000×1000×1000=1000,000 000=1000 öl = 10 Hl. vizet tesz ki, amely 10000 hektárnyi nagy völgyben 100,000 Hl nyi víztömeg. Ez az óriási vízmennyiség nem fut le, hanem tapadásánál fogva ott marad a fákon s ezenkívül a talajt fedő erdei alom is sokat felszív az esővízből s így hasznos s letolyó része is lassan szivárog le s így kárt nem okoz, míg ha csak ugyanannyi víztömeg kopár oldásokról fut le rövid idő alatt: ez oly eleven erő képvisel, hogy utjában talajt, sziklát elseper s alant levő termőföldekre rak le, hol aztán hosszú időre terméketlen terület fog keletkezni. Hogy már is mennyi ily terület van, erről példát szolgáltatott az 1910. évek elején Krassószörényi és az 1—2 évvel ezelőtti árvíz, a Tisza s a Kőrös mentén.

Mit fog tehát eredményezni a tervezet? Azt hogy: 1. faniányt idéz elő, 2. az árvíz így gyakoribbá válik s ka asztrófallás károkat fog okozni, 3. mivel nincs elég személyzet ahhoz, hogy a mai nemzedék az erdők pusztításától, tehát a fiatal erdőben az anyyra káros legeltetéstől is kellően visszatartható legyen: ez irányban is káros lesz a sok favágatás, nemcsak a vízkárok tekintetében.

Ily óriási hátrányai lesznek tehát a sok erdőtarolásnak!

Azonban van egy vigaszunk: a sok favágatásnak nagy akadályai vannak u. m. a mostani lakosságnak nincs annyi pénze, hogy a kivágandó fatömeget megvásárolhassa s így a favevő kénytelen lesz a fát úgy vásárolni, hogy vámentesen vihesse innen külföldre, avagy kevesebbet ad érte — és ezen esetekben mindig az állam fog károsodni. Hogy ez így van tényleg — bizonyítják a már most is abbahagyott favágatások, melyek a lapokban olvashatók. Ez tehát már tény s így az ideális és sehogyan sem reális eredményű tervezetek nem fognak segíteni sem az államon, sem a közönségen, s itt a beálló fahiány igen nagy áldozatokat fog igényelni Valószínű ezért, hogy a terv meg lesz változtatva. De ha foganatosítva leendő, akkor a következő vázolás fog valóra válni.

Ma az állam kezébe átment sok erdőnek fáját az állam eladja, aztán a kivágott talajt megvásárolják román nagybirtokosok, akik pedig a hosszú időre kiterjedő s pénzbefektetést igénylő erdősítésekre való tekintettel hosszabb időre szóló teljes adómentesség mellett vásárolják meg az erdőtalajokat. Az állam bevétele tehát csökkeni fog. És ha bekövetkezik a fent kimutatott árvíz, igen sok földtulajdonos nem lesz képes a beerdősítést foganatosítani és így ezt fogja követni a terméketlenné vált földek kiszáradása s ezután való beerdősítése, amely ismét a szomszédos nagybirtokosok feladata leendő természetesen adómentesség s fokozott mérvű állami támogatás mellett.

Igy aztán elérkezik majd az az idő amely a bekövetkezeti irreális állapotot rendezzi, amikor a „mundus se expedit” elv fog valóra válni.

A dohánytermesztési munkálatok rövidítése

Folytatás és vége.

Szárítás. A szárítás a dohánykezelésnek szintén egyik legfontosabb része, miért is azt a legnagyobb gonddal kell teljesíteni. A szárítópajtákba beaggló t zsinórokat állandóan figyelemmel kell kísérni és ha észrevesszük, hogy a zsinóron a levelek összecusztak, azokat azonnal szét kell rakni, hogy a levelek egymást ne érintsék, nehogy egymásra tapadva, kocsányrothadtakká váljanak. A dohányleveleknek nem szabad gyorsan beszáradni, miért is száraz időben és nagy melegben a szárítópajták szelelnyílásait zárva kell tartani. Derült, csendes időben a pajtákat folyton szellőztetni, száraz, szeles, nedves és ködös időben pedig az ajtókat, ablakokat és szeleleket zárva kell tartani. Ha a levelek gyorsan száradnak, éjjen át néhány ablakot, vagy szelelelt nyitva kell hagyni, hogy a levelek megvonulhassanak, mert gyors száradás mellett csak visszatetsző színű, tartalom nélküli anyag nyerhető. Tartós eső után a pajta ablakait és szelelelt ki kell nyitni, hogy a dohánylevelek a felesleges nedvességet elveszítsék.

A nehéz leveleknél a dohányzsinórok a szárítópajta alsó részében sűrű aggatásba helyezendők el olyan közel egymáshoz, hogy a levelek szélel jobbról-balról egymást fedjék.

Ha a dohányzsinórok a sűrű aggatás által elérni óhajtott, sárgás vagy sárgásbarna színt megkapták, a zsinórok a szárítópajta legfelsőbb szerdjáira szárító aggatásba vételek, ahol egymástól olyan távolságra helyezendők el, hogy minden zsinór s a zsinóron levő minden egyes levél a pajtában eszközöndő teljes légáramlat hatásának kive szabadon függjön. Ha a levelek főbordái felesleges nedvességüket elvesztették, fogásukra nézve fásak, kemények lettek, a zsinórokat az ugynevezett záraggatásba helyezzük el, amely a dohányzsinórok tömörebb összeaggatásából áll. E záraggatás által olyan enyhe erjedési folyamat idéztetik elő, amelynek behatása következtében egyrészt a tömören összeálló levelek tartalmasságukból úgyszólván mit sem vesztenek, másrészt kitűnően színesednek. Kiváló gond fordítandó azonban arra, hogy a záraggatásban elhelyezett levelekhez köd, vagy eső ne hatolhasson.

A kerti leveleknél azonban, amelyeknél tudvalevőleg a főkélléket, illetve a legnagyobb értéket a világos színezet képezi, a szárítás első része a szabadban eszközöndő és ezek csak a színesedés bekövetkeztével helyezendők el a pajtában. A szabadban szárításnál különös gond fordítandó arra, hogy a dohányzsinórok meg ne ázzanak, vagy szél által össze ne tördeljenek, miért is igen kívánatos, hogy a nagyobb kerti termelők nyílt fészerekkel bírnak, amelyekben a kedvezőtlen időjárás számára a dohányzsinórok elhelyezhetők. A kistermelők nem igényelnek ilyen fészereket, amennyiben ezek dohányukat túlnyomórésztben a napnak fekvő háztornácok alatt szokták szárítani. Abból a célból, hogy a pajtában felaggatott dohányokhoz köd, vagy eső ne férhessen, elengedhetetlenül szükséges, hogy a szárítópajták a levéltörésig teljesen rendbe hozassanak és olyan állapotban legyenek, hogy az azokban elhelyezett dohányok az időjárás minden viszontagságai ellen kellően megvédessenek.

Simitás, csomózás, bálozás. A beváltás közeledével a nedvességtől és ködől gondosan megóvott dohánytermés a mindekor érvényben levő beváltási és osztályozási szabályoknak megfelelőleg simiton állapotban csomózandó. E műveletnél a fői szint az legyen, hogy az egyes dohányzsinórok színe osztályra, nagyságra teljesen azonos leveleket tartalmazzanak. E célból a színegről lehúzott levelek gondosan és gyengéden kilapogatandók, azaz simítandók. Az erős szakos simítás feltétlenül kerülendő, mert erős szakos simítás mellett a dohánylevelek könnyen szakadoznak, az erős nyomás folytán a leveleken foltok keletkeznek és a levelek a felületükön levő értékes anyagoktól megfosztatnak. Nyirkos, avagy a töredékig tiszta levelek csomózása elkerülendő.

Ugyancsak elkerülendő a csomózási munkálatoknak simítási céljából a dohányzsinórok mesterséges nedvesítése, mert ez a termelők igen nagy károsodásával jár, amennyiben az érvényben levő osztályozási határozmányok értelmében úgy az ilyen nedveített, mint egyáltalán bármely okból megnedvesedett dohányok minőségük szerint alsóbb osztályban soroztatnak azzal a hozzáadással, hogy a II. osztálynál magasabb osztályba át nem vehetők és ezenkívül a túlnedvességnek és az ennek folytán előrelátható megromlásnak megfelelő aránylagos súlylevonás is alkalmazandó.

A kisimított leveleket a csomózási munkálatok megkezdése előtt legcélszerűbb szín szerint elkülöníteni. A nagylevelű dohányoknál a világos, vagy sárgásbarna, olajosbarna, sötétbarna, pirosas, zöldesszínű, vagy márványozott színeződésű, a kerti és muskotály dohányoknál a citrom és narancssárga, sárgásbarna, világos piros, pirosasbarna, barnán foltozott, zölderezett levelek azok, amelyek főleg elkülönítést igényelnek. A szín szerint elkülönített levélhalmokból eszközöndő az osztályszerű csomózás. A csomóknak legfeljebb 25–30 levelet szabad tartalmazniuk. Kötelektől sodroit kukoricahénc

használandó. A dohány csomók szoros, vagy mélyen nyakban való kötözése elkerülendő. A becsomózott termés a beváltási száraz helyen, rendszerint a dohányzsinórpajtában, szín és osztály szerint elkülönítettkeskeny és nem magas asztalokcskában, köznyelven bányában, gondosan megőrzendő. Ezek az asztalokcskák állandóan figyelendő és mihelyt telmelegedés észlelhető, azonnal tisztítás céljából azonnal átrakandók.

A beváltást közvetlenül megelőző utolsó munkálat a bálozás. Amint a csomók osztály-, szín- és minőségszerűleg egyforma leveleket kell, hogy tartalmazzanak, úgy a bálozásnál is kiváló gond fordítandó arra, hogy egy-egy bál csak teljesen egyforma minőségű csomókból álljon annyival is inkább, mert keverten készített bálak még abban az esetben is, ha a jobb minőségű csomók túlsúlyban lennének, egy osztállyal alacsonyabban osztályozandók, mint amelybe a bál túlnyomórészt képező csomók jellegükkel fogva különben tartoznának. A dohánybálak úgy rakandók, hogy mind a négy oldalán a kocányvégek kifelé álljanak, ami által a levéllemezek sérülése elkerülteik. A dohány és a bálák közé száraz gyékény, szalma vagy hazsura teendő, hogy ezáltal a felső és alsó dohányosor a megrongálástól megvédessék. Tulnéház bálak rakása mellőzendő. A megrakott bál minden oldalán bőséges szalmaborítással látandó el, hogy surlódás, nyomás általaikól megóvassék. Tengelyen való szállításkor teljes és biztos védelmet nyújtó takaró szerek használandók, amennyiben eső, vagy hóverte dohányokkal szemben elnézés nem gyakorolható és így az ilyen dohányok beszolgáltatása a termelőt nagymértékben károsítja.

Törvények, rendeletek.

Az új bortörvény ismertetése.

Május hó 18-án a kamara a szesz és italok termelése, kezelése, forgalomba hozatala tárgyában új törvényt szavazott meg (Monitorul Oficial folyó évi junius 4-iki, 120 sz.), amelyet az alábbiakban ismertetünk sorozatos közleményben. Szőlősgazdarságunkat közelről érinti e törvény rendelkezése, ezért ajánljuk annak figyelmesen való átanulmányozását, azzal a megjegyzéssel, hogy a törvény füzet alakban 40 L-ért beszerezhető egyesületünk titkári hivatalában. A törvény első fejezete a borokról szól és a következőket tartalmazza:

I. Fejezet.

Borok.

1. cikk. Más italnak bor elnevezés alatt való raktáron tartása, szállítása, vagy forgalomba hozatala, mint amely szőlő, vagy friss szőlőmust forrásból származik, tilos.

2. cikk. A bor készítése csak abban a községben, amelynek határában a szőlő terem, a termelő présházában, vagy a közös bortermelésre alakult szövetkezetek présházaiban történhetik.

A szőlőtermelő, akinek ugyanazon szőlőhegyen több szőlője van, egy présházába szállíthatja és ott feldolgozhatja egész termését; ha nincs saját présháza, termését más termelő, vagy szövetkezeti présházában sajtolhatja ki.

Ily esetben a termelők kötelesek annak a községi előjárásának, ahol a sajtolásra kiválasztott présház van, ily értelmű bejelentést tenni.

3. cikk. Akik borkészítésre szőlőt vásárolnak, bort csak a szőlőhegyen ugyanazon felhatalmazott és ugyanazon közleléségek mellett készíthetnek, mint a termelők.

4. cikk. Mézsonkóyból, törkölyből, borseprőből, vagy mazsolából víz, alkohol, vagy cukor hozzáadásával bort készíteni tilos.

5. cikk. Hasonlóképpen tilos a bortörköly felőntése (diffúzió) által való bor készítés.

6. cikk. Musiba, vagy borba cukrot, alkoholt, vizet, glukozát és zaharint, valamint más, a bor természetes összetételétől idegen anyagot tenni tilos. Kivételt képeznek a 2. és 3. fejezetben felsorolt esetek.

7. cikk. Minden évben szüret után a termelők kötelesek bejelenteni:

a) a tulajdonukban, vagy bérletükben levő szőlőterület nagyságát;

b) az azon évben termelt bor mennyiségét és az előző évek terméséből visszamaradt bor mennyiségét.

10 százalékos különbözet a bevallott mennyiségnél meg van engedve.

c) A szállított, vagy átvett must mennyiségét.

A bortermelő szövetkezetek kötelesek bejelenteni a szövetkezeti tagok által beadott szőlőmennyiséget és a nyert bor mennyiségét.

8. cikk. A bejelentést azon község előjárásának kell eszközölni, ahol a borsajtolás történik.

A községi előjárás a bejelentések másolatát köteles elküldeni a szőlészeti bizottságnak, a szőlészeti szindikátusnak és az illetékes adóhivatalnak.

Az adóhivatal főkönyvet köteles vezetni, amelybe bevezeti a bejelentéseket. Az adóhivatali forgalmi jegyet ad ki, azonban csak a határidőn belül bejelentett borokra és csak a bejelentett mennyiségre, amelynél 10 százalékos eltérés megengedhető.

9. cikk. A szőlészeti szindikátusok miniszterium által felhatalmazott képviselői a bejelentések átírásáról vezetett főkönyveket és a kiadott forgalmi jegyeket felülvizsgálhatják.

10. cikk. Az, aki eladásra mustot vesz át, köteles az illető adóhivatalnak az átvételtől számított 24 óra belül bejelenteni az átvett mennyiséget, a származási helyet és a forgalmi jegy számát és keltét.

11. cikk. Tilos a végrehajtási utasításban körülírt romlott borok árusítása.

12. cikk. A bornagykereskedők, akiknek kis mértékben eladásra is van italmérsi engedélyük, ugyanazon helységben kismértékben csak dugaszolt üvegekben árusíthatnak bort.

13. cikk. Szőlőtermelők, vagy préselés céljából szőlőt vásárlók a termelés helyiségében, mellékhelyiségekben, vagy annak közelében ipari szeszt, ipari pálinkát, likört, rumot, cukrot, mazsolát, vagy más bor-, vagy pálinkahamisításra alkalmas anyagot nem tarthatnak.

14. cikk. *Bornagykereskedők ugyanazon fedél alatt, ugyanazon udvarban, vagy szomszédos ingatlanon nem árusíthatnak ipari szeszt, ipari pálinkát, cukrot és mazsolát*

Boron kívül csak gyümölcsből készült alkoholtartalmu italokat árusíthatnak, dugaszolt üvegben más italt is, kivéve az ipari pálinkákat.

15. cikk. Bornagykereskedők és borkaktárak ugyanazon fedél alatt, ugyanazon udvarban vagy szomszédos ingatlanon, nem gyárthatnak ipari szeszt, ipari pálinkát, likört és rumot, pezsgő borokat, habzó borokat, likörös borokat.

16. cikk. Ugyanazon fedél alatt, ugyanazon udvarban, vagy szomszédos ingatlanon nem lehetnek borkaktárral együtt ipari szesz, cukor, mazsola, vagy más borhamisításra alkalmas anyagraktárak még az esetben sem, ha különböző cég vagy név alatt szerepelnek is, és még ha különböző egyének tulajdonát képezik is.

17. cikk. Azok, akikről bebizonyosodott, hogy nevüket kölcsön adták arra, hogy cukor, mazsola, szesz, vagy más, borhamisítási cikkek vásárlását megkönnyítsék, ugyanazon büntetésben részesülnek, mint a borhamisítók.

18. cikk. 7 foknál gyengébb bor fogyasztásra nem adható el.

Azok a borok, amelyek a végrehajtási utasításban megálapított anyagokat nem tartalmazták, jobbminőségű borokkal keverhetők, azonban csak a termelő présházában és csak

ugyanazon község szőlőterméséből származó borral.

19. cikk. A borral töltött edények üvegek, amelyek kereskedelmi forgalomba kerülnek, címkékkel látandók el, amelyeken feltüntetendő ürtartalmaink is.

Oly címkék használata, amelyek más eredetű bornak a megjelölését viselik, mint amilyent az edény vagy üveg tartalmaz, tilos.

A jelen törvény végrehajtási utasítása megfogja állapítani a szőlőtermő körleteket.

20. cikk. Borsilva és borseprő a származási községből csak az illető adóhivatal által kialakított forgalmi bizonylattal vihető ki, megjelölve a mennyiséget hektoliterben, vagy literben, a rendelkezési hely és a címzett nevének feltüntetésével.

21. cikk. A szesztermelés borból, seprőből és gyümölcsből, törkölyből, az 57. cikkben megjelölt ügynökökön kívül a pénzügyőrök, a közgazdasági és a szőlészeti szindikátusok megbízottjai által ellenőrzendők.

A gyártásnál visszamaradt termékek szabad forgalom tárgyát képezik.

22. cikk. Bornagykereskedők, pezsgőbor, habzóbor és likőrös bor gyárosok és rakártilajdonosok kötelesek negyedévenként az illetékes adóhivatalnál bejelenteni a termelt seprő mennyiségét, alkohol-erősségét és azon célt, amelyre felhasználják.

Ezt a seprőt a szeszörvény által előírt feltételek mellett deszúállíthatják.

Kisebb szakközlemények.

Eljárás a gyapjú tömörségének mérésére Ameiában. A gyapjú sokféle tulajdonsága közül a tömörségnek különösen nagy befolyása van a nyírósulyra és ezáltal a jövedelmezőségre. Mentől több gyapjuszál jelenlétét állapíthatjuk meg egy adott bőrfelületen, annál több gyapjuszál van a juhon, ami viszont a gyapjusulyt és ezzel együtt a jövedelmet adja. A gyapjufürt eme fontos tulajdonságának lehető egyszerű megállapítására alábbi eljárás van alkalmazásban a wayomingi kísérleti állomáson, amint azt a „Th. B. G.” ben Róbert H. Burns ismereti.

Nonius körzővel mindkét irányban $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$ hüvelyknyi távolságot mérnek ki a gyapjun és a bundát széjjelnyitva, egy négyzetleges részt elkülönítenek belőle. Miután a körzővel az elkülönített fürt alakjának helyességéről meggyőződtek, a fürtöt levágják. A mérés helyén a terület pontos adatai vehetők fel. Ezen eljárásnál többek között ügyelni kell, hogy a bunda szétnyitásokor a bőr ki ne nyuljék, mert különben a terület alakja nem lesz szabályos, amikor a bőr rendez helyzetét visszanyeri. A próbavétel nagy figyelmet igényel, de gyakorlattal és némi kezgyességgel rendelkező ember az egyszerű mérőfelület alkalmazásával kifogástalan próbavételeket eszközölhet. Ezután a laboratóriumi meghatározás következik, amely igen egyszerű eljárásból áll.

100 szálat, melynek átmérőjét előzőleg a finomság meghatározására mikrométerrel megmérték, összegyűjtönek és miután tulok időt és türelmet igényelne az egész minta 10—20.000 szálnak megolvasása, megméri a 100 szál súlyát, továbbá a minta maradéksúlyát és ezekből az adatokból arányszámításal meghatározzák a mintában foglalt összes szálak számát. Hogy ez a mérő eljárás 100-nál kisebb eltéréssel helyes adatokat szolgáltat, arról az intézet által ellenőrzésképpen végzett 6 órai aprólékos szátlankénti olvasás eredménye szolgálhatott bizonyítékot. A gyakorlati céloknek a súly szerinti következtetéssel nyert adatok tökéletesen megfelelnek, hiszen ha 2 juhnál a tömörségben a minták 5000 százaléki különbséget mutatnak, 100 szál azon sokat nem változtathat.

Hampshire, Rambouillet és ezeknek keresz-

tezéseiről mindenkor a lapockatájrról vett minták alapján megállapítottot:

	Gyapjuszálak	1 négyzethüvelyk bőrön
Hampshire juhoknál	— —	8 892—24.584
Rambouillet	— —	17 604—55.936
Keresztezett-	— —	12.208—33.576

A tömörség megállapításával értékes adatok birtokába jutnak a tenyésztők, amelyeknek tenyész eljárásaiknál, állományuk szelektálásánál is igen jó hasznát vehetik.

A szárvatlan marha nem veti le öklödöző hajlamait W. Duckwall amerikai gazda szerint, aki a „Th. B. Gazette” ben így számol be tapasztalatairól: „Szárvatlan bikáim addig „öklelik” egymást, amíg csak ki nem merülnek, vagy széjjel nem választják őket. Etetéseknel se vége, se hossza a marakodásnak, míg a szárvalt egyedek nyugodtan fogyasztják takarmányukat.”

(Csl) (The Breeder's Gazette)

Kérdés—felelet.

Milyen módonsikeresebb a lóheremagtermelés. Két szomszéd gazdatársammal hosszabb vitám olt afelől, hogy a lóhere magtermelése milyen módon eredményesebb.

Vitázó társaim a következőket állítják a magnak hagyandó lóheréről: 1. A lóhere takarmánynak használt első termését *nem lehet korán kaszálni*, hanem lehetőleg későn kell, mert a káros rovarok ellen az utóbbi jobban biztosítja a lóhere magtermelését. 2. A maglóhere kaszálását pedig akkor kell végezni, amikor a mag már jól megfeketedett és igen szépen megérett.

Amikor azt kérdeztem tőlük, hogy a múlt évben holdankint mennyi lóheremagtermelésük volt, az egyik örömmel kivágta, hogy magyar holdankint 67 kg, a másik pedig 61 kg-ot mondott be.

Erre azt a kijelentést tettem, hogy: az urak nem tudnak lóheremagot termelni! Én a következő módon termeltem.

1. A takarmánynak használt *első termést nem szabad későn aratnunk*, mégpedig azért, hogy a magtermelésre használandó második termés erőteljes lehessen. Legjobb és legjobb lóheremagot a kissé ritkás, de gazmentes vetés ad. Belsőágban a kezelésem alatt álló gazdaságban nekem ilyen módon magyar holdankint 218 kg. lóheremagtermelése volt.

2. A maglóhere aratását mindig akkor végeztetem, amikor a *mag felerésze viaszszárga, másik fele barnás*, mert ha akkor aratnám, amikor túlérett, a heregubók leötrnének és igen sok mag kárbavesznék.

A kártékony rovarok ellen ne akkor védekezék a gazda, amikor a mag kötését várja, hanem azok irtásáról már kora tavasztól kezdve intézkedjék, amikor a rovarjárás megindul és különösen az első kaszálás idején. *Igy azután magyar holdankint nem 61—67 kg. lóhere magot fogunk csépléskor a zsákjainkba folytatni, hanem könnyen teremhet 250—350 kg, de még ennél is több.*

A lóhere nálunk nagyon is jól képes ezt a nagyobb termést szolgáltatni, de a mag termelését megfelelően és kellő gondossággal kell végezni. Kerem annak szíves közlését, hogy melyik álláspont a helyes?

W. M.

Felelet. A fenti kérdést egész terjedelmében közöljük, mert az már a választ is tartalmazza, mivel a kérdéstevő álláspontja helyes és az okos lóhere lóhere magtermelés szabályainak megfelelő. Nagyon örvendetes, hogy a gyakorlati gazdák behatóan foglalkoznak a lóhere *magtermelés és magkötés* kérdésével, mert ha azt sikeresen megoldjuk, a *lóhere magtermelése egyik legjövődelmesebb termelési ágazatunk lehet, de 100 kg-on aluli holdankénti magtermeléssel gyengén jövődelmesező vállalkozás. Ugyanez áll a lucernára is.*

O. E.

EGYLETI ÉLET.

Tagdíjnyugtázás.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1926. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Gebe Fügél János Szentlászló.

1926. évre 200 L. tagdíjat fizetett: br. Vay László Zsáka.

1926. évre 100 L. tagdíj pótlást fizetett: Beczásy Imre Dálnok, Szász István Kolozsvár, Pány Sándor Magyarzarvaskend.

1927. évre 200 L. tagdíjat fizetett: br. Vay László Zsáka, Feigl Ede Delta, Somogyi Imre Végvár, Beczásy Imre Dálnok, Szász István Kolozsvár, Pány Sándor Magyarzarvaskend (100 L.), Vajna Antal Kézdmartonfalva.

1927. évre 150 L. tagdíjat fizetett: Gál Lajos Alsógárd.

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: br. Vay László Zsáka.

1927. évre 150 L. E. G. pótdíjat fizetett: br. Vay László Zsáka, gr. Beldi Kálmán Báld, Feigl Ede Delta, Somogyi Imre Végvár, Beczásy Imre Dálnok, Gál Lajos Alsógárd, Szász István Kolozsvár, gr. Teleki Arctur Fancs. dr. Konopl Kálmán Odvas (50 L.), Vajna Antal Kézdmartonfalva.

Vegyes közlemények.

Lapunk mai számának címszalagjára reávezettük az egyesületi tagok és az előfizetők tagdíj-, illetve előfizetésidij hátralékát. Arra kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy a címszalagon kimutatott hátralékot az E. G. E., illetve az Erdélyi Gazda kiadóhivatala címére, külön felszólítás bevárása nélkül beküldeni sziveskedjenek.

A mezőgazdaság helyzete Szamosmegyében. *Buza.* A mezőszőlő részekben mar az őszi folyamán fellépett hesszeni légy-károk a tavasz folyamán sok vetés kiszántásait tették szükségessé. Szamos és Sajóvígyében légy-károk nem voltak. Megmaradt vetések az áprilisi szárazság dacára szépen fejlődtek egész a kalászoságig. A kalászosok minden gazdára óriási csapodást hoztak. Alig kisujnyi hosszúságúak a legszebben fejlődött búzáknál is. Az utóbbi két hét folyamán fellépett a gabonarozda, mely helyenként egyszerre lepte a leveleket és a kalászosokat is. Terméskialakítások a lehető leggyengébbek. *Arpa, zab, tavaszbuza.* Tavasz szárazságok miatt sokat szenvedtek általában alacsony növésűek és gyönggék. *Kukorica.* Május 11-én teljesen lefagyott, részben kihajtott ugyan de ez fejlődését 10—12 nappal visszavetette. Első kárpálása az egyre tartó szárazság miatt lassan és nehezen halad. *Burgonya.* Fagykárokat kihverte. Szépen fejlődik időjárásától most van folyamában. *Takarmány és cukorrépa.* A legszebb reményekre jogosító fejlődést mutatták. Ugyanezt mondhatjuk a mák ról is, melynek termelése évről-évre terjed. *Takarmánynövények, rét és legelő.* Nagyon gyönggék. Egész tavasszal hideg és szárazság gyötörték. Szántó földi takarmányok I. kaszálása féltérmet adott, időjárás az újabb sarjzásnak egyáltalán nem kedvez. Rétken ritka és alacsony a fűnövény, kaszálásuk most kezdődik. Legelőinken az állat már is koplal. *Szőlő.* Fagy előtti rekordtermés ígérkezett. Fagy 80% os kárt okozott. Most hajt újra, e-öhiány miatt az új hajtások gyönggék. *Gyümölcs.* Diótermésünk 100% ban elpusztult fagy következtében, szilva 95% ban, cseresznye 60% ban, alma, körte 40% ban. Almamoly károk, vertett fellépése most üzedelik a még megmaradt termést. *Az állat-örök.* Katasztrófásan esnek. Egyedüli vesztő piacainkon az ókuralysági kereskedők, kiket valószínűleg is ostromgyűrtje vesz körül az eladók és közveitőknek. Az a pár járműkör, mely o

hét előtt 30—32000 Lei volt ma 22—24000, a borjastehén ára 12—14000 ról 8—9 ezerre esett vissza. Meddő tehenet 3—5000 Leiért is lehet vásárolni. A sertés, melyről 2 hónap előtt azt hittük, hogy a legalacsonyabb árnívón áll újabb áreséseket produkál. Választott malacot már 200 leiért is lehet venni. Baromfiárak hetenként süllyednek. *Napszámberék*, emelkedőben. *Az új adók* ellen a gazdák elkeseredése leírhatatlan. Fokozták ezt a túl magas községi illetékek, melyek külön adókat rónak állatra, igásszekerekre, sőt helyenként megadóztatják, községi illeték címén a legelképzelhetetlenebb dolgokat is.

Dr. Nagy Endre.

Az erdélyi mezőgazdasági válság okai. Connert Frigyes az E. Sz. E. igazgatója, az egyesület 1925—26. évi működéséről szóló jelentésében élénk megvilágításban sorakoztatja fel Erdély mezőgazdasági válságának okait. Gazdasági helyzetünk kialakulásában Erdélynek Romániához való csatlósát látja főlyényezőnek. A csatlós előtt Erdély egy olyan gazdasági területet tartozott, amelyben egyenlően voltak képviselve az ipari és mezőgazdasági érdekek úgy, hogy a mezőgazdasági termények könnyen és megtehető áron voltak értékesíthetők belföldön. Ezenkívül az erdélyi mezőgazdasági termények beviteli vámkokkal védve voltak az olcsón termelő országok versenyével szemben. Ez a védelem éppen a régi Románia ellen is irányult. Erdélynek Romániához való csatlósával az erdélyi mezőgazdasági termelés a Regát és Besszarábia versenyének áldozatul esett, mert lényeges különbségek vannak a termő terület minőségében és művelési módjában. A kedvezőtlen mezőgazdasági helyzet nagy mértékben a gazdaságpolitikai intézkedésekre vezethető vissza. *A kormány árnyomó politikája folytán az utóbbi években gazdasági terményeink mélyen a világgiazi árak alatt maradtak, míg közsűk-ségleti cikkeinket nagyrészt a világgiazi árakon vagyunk kénytelenek beszerezni, amihez hozzájárult a valuta erős ingadozása.* A kedvezőtlen hitelviszonyok lehetetlenné teszik a mezőgazdasági üzem jövedelmező képességének kihasználását. Az agrárreform végrehajtási módja sok kárt okozott, különösen a kőztulajdonban levő vagyonok elvételében (egyházak, iskolák, stb.) Az okok között szerepelnek a növekedő közterhek. A mai kedvezőtlen gazdasági helyzet előidézéséhez nem utolsó sorban járultak hozzá a háboruban szenvedett nagy anyagi veszteségek. Ezekből azt a következtetést lehet levonnunk, hogy a gazdasági bajokon való segítség nagyrésztben a kormány gazdaságpolitikai intézkedéseitől függ. Ebből viszont az következik, hogy követeljük a kedvezőtlen gazdasági helyzet szanálását elősegítő intézkedéseket a kormánytól.

Ezek a következők: a kiviteli tilalmak és illetékek eltörlése, a kivitel elősegítése minden állammal kereskedelmi szerződés sürgős megkötése által, a valuta stabilizálása, a hitelkérdés szabályozása, a mezőgazdasági iparok fellendítése és egyéb a mezőgazdaság érdekelt elősegítő intézkedések.

V. J.

A Banca Agrar 65 milliója. Még emlékeztetünk, hogy a parlament az elmúlt ülészak végén egy törvényt szavazott meg, mellyel ratifikálták a kolozsvári Banca Agrara és a kincstár közötti azon megállapodást, hogy a bank körülbelül 100 millió lejt kap az agrártörvényben neki biztosított koncessiók, előjogok megváltása fejében. Az Averescu kormány ki is utalta az összeget. Az új kormány állítólag nem szüntette be a kiutalás kifizetését, azonban a bank alapszabályainak bizonyos módosítását kívánja sürgősen keresztülvitetni.

A Gyergyóvidéki Gazdasági Egyesület folyó hó 2-an igazgatóválasztmányi ülést tartott, amelyen sok figyelemreméltó határozatot hoztak. Legfontosabb ezek között a napszámberék 33 százalékos leszállítására vonatkozó határozat, amely szerint a gazdasági krízisre való tekintettel a körülmények kényszerítő hatása alatt a napszám és szakmánybére-

ket az alábbiakban állapította meg az egyesület és felkérte tagjait azok betartására:

	Élelemmel	Élelem nélkül
I. oszt. férfi napszám	60 L.	80 L.
II. " " " " " "	50 " "	70 " "
III. " " " " " "	40 " "	70 " "
I. " női " " " "	30 " "	50 " "
II. " " " " " "	25 " "	40 " "

Aratás kalangyaszámra őszi vetéseknél kalangyánként élelemmel 10 L., élelem nélkül 15 L., tavaszi vetéseknél élelemmel 8 L., élelem nélkül 12 L. *Az élelmezésnél eddig szokásos pálinkát eltörlték.* A választmány a napszámberék leszállítását a jelenlegi gazdasági krízissel indokolja s egyben hangsúlyozza, hogy a határozat meghozatalánál a munkások érdekeit is szem előtt tartotta. Tudomásul vette a választmány, hogy a városi tanács az egyesület kérésére 100 000 L.-t vett fel a költségvetésébe egy csemetekert létesítésének céljaira. A gyergyószentmiklósi tejszövetkezet azon sérelmét, hogy a város kereskedői idegen megyei szövetkeztől fedezik vajszükségletüket, a választmány az illetékes kereskedői testülettel érintkezésbe lépve kísérel meg orvosolni. Sikertelenség esetén pedig az illető kereskedőtől nem vásárolnak.

A hadirokkantakat és hadiözvegyeket mentesítik a kereseti és összjövedelmi adó fizetése alól. A központi adóügyi bizottság az egyenes adókról szóló törvény végrehajtási utasításának 123 ik szakaszát határozatilag úgy módosította, hogy a *hadí rokkantak és hadi özvegyek mentesek lesznek a kereseti és összjövedelmi adó fizetési kötelezettsége alól.* Ez a határozat folyó évi június elsejével lép életbe.

PIAC

Gabonaárak métermázsanként feladólomásról: Buza Erdélyben 870, Bánátban 870, Regátban 760, rozs Erdélyben 780, takarmányárpa Erdélyben 600, Bánátban 620—650, sörárpa Erdélyben 750, Bánátban 750, zab Erdélyben 570—580, Bánátban 570—580, kukorica Erdélyben 500—510, Bánátban 480, Regátban 430—440.

APRÓHIRDETÉSEK.

Eladó egy Máv. 6 ló-erejű, teljesen jó gözkazán. Dory Györgyné gazdasága, Náprád. 47.

75 hold szőlő és oltványtelep kezeléséhez felsőbb szőlészeti, vagy gazdasági akadémiát végzettséggel bíró intézőt keres egy pitest mellett levő rováti gazdaság, a pályázatok az igények és végzettség feltüntetésével a kladóba küldendők. 50.

Ispánt keresek meghagyott gazdaságom vezetésére októberre. Ajánlat bizonyítványokkal Domahldy Pál Dománestől (Domahlda) Szatmár-megye címre küldendő. 51.

CSÉPLÉS IDEJÉRE

gőz, motor, vagy járgányhajtásra berendezett cséplőgépekhez, valamint traktorok részére

MENTŐSZEKRENYT

szabályszerűen felszerelve és hozzávaló utánpótlást, (vattát, pólyát) szállít

Herkules Gyógytár
Mehádián (Bánát). 49.

Rolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvértárs.

Cluj-Rolozsvár, Plata Unirel (volt Mátyás király-tér) 7. sz. Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. — Saját tőkét 77 millió lej. *Affiliált intézetei:* Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhely-megyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászregenyvidéki Takarékpénztár Rt. Szászregenyben és Népbank Rt. Bánffyhadon. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végezz. — Engedélyezett devizahely. — Áruaktáral a vasú mellett. 50.

Az E. G. E. kiadásában megjelent könyvek és egyéb nyomtatványok árjegyzéke.

1. ár, ha a füzetet személyesen veszi meg;
2. ár, ha a füzet árát előzetesen befizüdi és egy-szerű postal küldés mellett, a füzet megérkezését felelősséget nem vállalunk.
3. ár, ha a füzet árát előzetesen befizüdi ajánlott és felelős postal küldéssel.
4. ár, ha a füzetet utánvétellel küldjük meg.

Megrendelések azok értékével együtt az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatala (Cluj—Kolozsvár, Str. Andrei Mureşan 10.) címére küldendők. Öt példányon előli füzetmegrendelés esetén 25 százalék engedmény.

Lej

1. Réti János. A trágyáról, a trágyázásról	5	8	18	24
2. Gáspár J.: A kaszálók és legelők ápolása	20	23	33	39
3. Virág Elek: Sertésenyésztés és hizlalása	20	23	33	39
4. Tormay Béla. A borjúk fölneveléséről	5	8	18	24
6. Hauer Géza. A fejőstehénről	5	8	18	24
7. Hensch Árpád. A szántás-vetésről	5	8	18	24
12. Rittler G. A házikert	30	33	43	49
17. Ásványi Lajos. A vörös lóhere természetéről	8	11	21	27
19. Herényi: A nyerstakarmányok eltevése	5	8	18	24
20. K. Vörös S. A gazdaságok berendezéséről	5	8	18	24
21. Marx Ferenc. A kosárfűz termelése	5	8	18	24
22. Kovácsy B. Házi állataink takarmányozása	5	8	18	24
30. Nemes István: Az öntözés	5	8	18	24
36. Jakab L. Állataink egészségének gondozása	10	13	23	29
38. Cserháti S. A gyomok kártékonytsága	5	8	18	24
43. Ikafalvi. Szőlőművelésről	5	8	18	24
46. L'Huillier I. A káposzta-félék természetéről	5	8	18	24
47. Dr. Balntner F. A mezőgazd. szeszgyárak	5	8	18	24
48. Dr. Nagy E. A cukorrépa termelése	40	43	53	59
52. Dr. Barna. A kenyéradó növények el-lenséget	10	13	23	29
56. Dr. Cséser Lajos: Kalauz a falusi gazdasági társadalomtudományban	10	13	23	29
57. Szász Ferenc. Tejgazdaság. Sajt készítés	15	18	28	34
58. Jászberényi András. Tejgazdaság, vaj-készítés	15	18	28	34
59. Cséser Gyula. Az utak és terek fásítása	5	8	18	24
60. Dr. Szentkirályi Á. Erdély juhál és juh-tenyésztése	40	43	53	59
61. Dr. Páter B. A gyógynövénytermesztés	10	13	23	29
Dr. Nagy E. A gazdasági szervezetéséről	10	13	23	29
Hágtatási jegyzék darabja	5	8	18	24
Hágtatási és borjuzási jegyzék darabja	5	8	18	24
Törzskönyvelési lap tehenek és bikák részére	5	8	18	24
Próbafejési napló darabja	5	8	18	24
Napszámjegyzék 100 oldalas	20	23	33	39
Napszámjegyzék 50 oldalas	15	18	28	34
Napszámjegyzék 16 oldalas	5	8	18	24
Szegődménylevelé darabja	3	6	16	22
Gazdakörli alapszabályminta drbja	5	8	18	24
Mezőgazd. kamarákról szóló törvény	10	13	23	29
Az állattenyésztésről szóló törvény	10	13	23	29
Dr. Szentkirályi Akos „Erdély szarvas-marha-tenyésztésének dolga”	15	18	28	34
Utastítás a községi legelők kezelésére és kihasználására nézve	10	13	23	29

MEZŐGAZDÁK!

Jövedelmezőbb a gazdaság, ha a károkozók ellen alábbi szer-k alkalmaztatnak:

NOSPRASEN a peronospora, moly ilonca, valamint a szőlő és a gyümölcsös minden rágó bogara ellen.

APHIDON a levél- és vértetű ellen.

SOLBAR lisztharmat ellen.

HOLFIDAL a földi bolha ellen.

ZELIO paszta patkányok irtására.

ZELIO méreggolyók egerek irtására.

CERTAN poloska és marhatetű ellen.

CAPORIT Istállók dezinficálására járványok ellen.

Kaphatók minden mezőgazdasági árucarnokban és szakmabell cégnél, valamint alábbi címtől:

ROMANIL R.-T.

Timisoara, I. Bánati palota.

Kolozsvárt: W. WEINRICH & Ing. ZAPFE,
Cal. Reg. Ferdinand 99.